

РОЗКОЛОТЕ НЕБО: ФАКТОРИ ФРАКЦІОНУВАННЯ ЕЛІТ ПІД ЧАС ПОЛІТИКИ НЕЗГОДИ В НДР У 1989 РОЦІ

Іван Гомза

Київська школа економіки
ORCID: 0000-0002-0001-5304

Денис Терещенко

Національний університет "Києво-Могилянська академія"
ORCID: 0000-0003-1711-5405

Анотація. У цій статті автори намагаються розкрити "чорну скриньку" внутрішньоелітної механіки авторитарних режимів, запропонувавши модель для пояснення поведінки еліт в умовах масової політики незгоди під час Мирної революції 1989 року в НДР. Із метою виявлення причинно-наслідкових зв'язків між типом посади, яку обіймає член переможної коаліції, його біологічним і інституційним віком, з одного боку, та ймовірністю його виходу з коаліції, з іншого, було запропоновано і статистично перевірено модель, сконструйовану на базових припущеннях теорії ігор. Зібрані дані підтверджують три з чотирьох висунутих моделі гіпотез, згідно з якими: (1) партійні функціонери і (2) особи, що займають посади, пов'язані з необхідністю приймати рішення стосовно придушення протестувальників, найбільш схильні виходити з коаліції; у свою чергу, (3) члени як внутрішнього, так і зовнішнього кола переможної коаліції приблизно однаково схильні підтримувати лібералізацію. Зрештою, одна гіпотеза була підтверджена лише частково: дані пропонують тільки непрямий доказ наявності кореляції між віком особи та схильністю до виходу з коаліції.

Ключові слова: авторитарний режим, політика незгоди, фракціонування еліт, моделювання з допомогою теорії ігор, однопартійний режим, переможна коаліція.

Повна версія статті доступна англійською мовою.

Бібліографія:

- Acemoglu, Daron & Robinson, James (2012). *Economic Origins of Dictatorship and Democracy*. New York: Cambridge University Press.
- Bahr, Andrea (2016). *Parteiherrschaft vor Ort: Die SED-Kreisleitung Brandenburg 1961–1989*. Brandenburg: Ch. Links.

- Bauernkämper, Arnd (2005). *Die Sozialgeschichte der DDR*. München: Oldenbourg.
- Boix, Carles (2013). *Democracy and Redistribution*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Boix, Carles & Svolik, Milan (2013). The Foundations of Limited Authoritarian Government: Institutions, Commitment, and Power-Sharing in Dictatorships. *The Journal of Politics* 75(2): 300–316.
- Brooker, Paul (2004). *Non-Democratic Regimes: Theory, Government, and Politics*. New York: St. Martin's Press.
- Buch, Günther (1987). *Namen und Daten: wichtiger Personen der DDR*. Berlin: J.H.W. Dietz.
- Bueno de Mesquita, Bruce & Smith, Alastair & Siverson, Randolph & Morrow, James (2005). *The Logic of Political Survival*, Cambridge: MIT Press.
- Cao, Xia & Ward, Hugh (2015). Winning Coalition Size, State Capacity, and Time Horizons: An Application of Modified Selectorate Theory to Environmental Public Goods Provision. *International Studies Quarterly* 59: 264–279.
- Collier, Ruth (1999). *Paths toward Democracy: The Working Class and Elites in Western Europe and South America*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Der Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik*. (2019). Official Webpage, <https://www.bstu.de/archiv/> (accessed 10 December 2019).
- De Sierra, Sebastian Garrido (2011). Eroded Unity and Clientele Migration: An Alternative Explanation of Mexico's Democratic Transition. *Annual Meetings of the Midwest Political Science Association*, Chicago, April 2011, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2012655.
- Die Volkskammer der Deutschen Demokratischen Republik (8. Wahlperiode) 1982*. Berlin: Staatsverlag der DDR.
- Dix, Robert (1982). The Breakdown of Authoritarian Regimes. *Political Research Quarterly* 35(4): 554–573.
- Eklöf, Stefan (2003). *Power and Political Culture in Suharto's Indonesia: The Indonesian Democratic Party (PDI) and Decline of the New Order (1986–98)*. Copenhagen: NIAS Press.
- Enquete-Kommission. Aufarbeitung von Geschichte und Folgen der SED-Diktatur in Deutschland (1995)*. Vol. VIII. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Fulbrook, Mary. (2015). *A History of Germany 1918–2014: The Divided Nation*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Gallagher, Mary & Hanson, Jonathan (2015). Power Tool or Dull Blade? Selectorate Theory for Autocracies. *Annual Review of Political Science* 18: 367–385.
- Gandhi, Jennifer & Przeworski, Adam (2007). Authoritarian Institutions and the Survival of Autocrats. *Comparative Political Studies* 40(11): 1279–1301.
- Geddes, Barbara (1999). Authoritarian Breakdown: Empirical Test of a Game Theoretical Argument. *Annual Meeting of the American Political Science Association*, Atlanta, September 1999: 1–55.
- Geddes, Barbara & Wright, Joseph & Frantz, Erica (2014). Authoritarian Breakdown and Regime Transitions: A New Data Set. *Perspectives on Politics* 12(2): 313–331.
- Geddes, Barbara & Wright, Joseph & Frantz, Erica (2018). *How Dictatorships Work*. New York: Cambridge University Press.
- Glaeser, Andreas (2010). *Political Epistemics: The Secret Police, the Opposition, and the End of East German Socialism*. Chicago: University of Chicago Press.
- Greene, Kenneth (2007). *Why Dominant Parties Lose*. New York: Cambridge University Press.
- Grix, Jonathan (2000). *The Role of the Masses in the Collapse of the GDR*. New York: St. Martin's Press.
- Hadenius, Axel & Teorell, Jan (2007). Pathways from Authoritarianism. *Journal of Democracy* 18(1): 143–156.
- Haggard, Stephan & Kaufmann, Robert (2016). *Dictators and Democrats: Masses, Elites, and Regime Change*. Princeton: Princeton University Press.
- Hauslohner, Peter (1981). Prefects as Senators: Soviet Regional Politicians Look to Foreign Policy. *World Politics* 33(2): 197–233.
- Hertle, Hermann & Gerd-Rüdiger, Stephan (1997). *Das Ende der SED: Die letzten Tage des Zentralkomitees*. Berlin: Links.
- Hinnebusch, Raymond (2006). Authoritarian Persistence, Democratization Theory and the Middle East: An Overview and Critique. *Democratization* 13(3): 373–395.
- Hodnett, Gary (1975). Succession Contingencies in the Soviet Union. *Problems of Communism* XXIV: 1–21.

- Kaiser, Monika (1997). *Machtwechsel von Ulbricht zu Honecker. Funktionsmechanismen der SED-Diktatur in Konfliktsituationen 1962–1972*. Berlin: Akademie Verlag.
- Kitschelt, Herbert & Wilkinson, Steven (2007). *Patrons, Clients, and Policies: Patterns of Democratic Accountability and Political Competition*. New York: Cambridge University Press.
- Kopstein, Jeffrey (1997). *The Politics of Economic Decline in East Germany, 1945–1989*. Chapel Hill and London: University of North Carolina Press.
- Kricheli, Ruth & Livne, Yair (2012). Mass Revolutions vs. Elite Coups. *The Annual Meeting of the American Political Science Association*, Toronto.
- Kuntz, Philipp & Thompson, Mark (2009). More than Just the Final Straw. Stolen Elections as Revolutionary Triggers. *Comparative Politics* 41(3): 253–272.
- Kuran, Timur (1997). *Private Truths, Public Lies: The Social Consequences of Preference Falsification*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Kaelble, Hartmut & Kocka, Jürgen, & Zwahr, Hartmut (1994). *Sozialgeschichte der DDR*. Stuttgart: Klett-Cotta Verlag.
- Lindenberger, Thomas (1999). *Herrschaft und Eigen-Sinn in der Diktatur-Studien zu Gesellschaftsgeschichte der DDR*. Wien, Köln, Weimar: Böhlau Verlag.
- Lyons, Terrence (2016). The Importance of Winning: Victorious Insurgent Groups and Authoritarian Politics. *Comparative Politics* 2(48): 167–184.
- Madarász, Jeannette (2003). *Conflict and Compromise in East Germany, 1971–1989: A Precarious Stability*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Major, Patrick (2010). *Behind the Berlin Wall: East Germany and the Frontiers of Power*. Oxford: Oxford University Press.
- Malesky, Edmund & Abrami, Regina & Zheng, Yu (2011). Institutions and Inequality in Single-Party Regimes: A Comparative Analysis of Vietnam and China. *Comparative Politics* 43(4): 401–419.
- Meyer, Gerd (1991). *Die DDR-Machtelite in der Ära Honecker*. Tübingen: Francke.
- Miller, Michael (2012). Electoral authoritarianism and democracy: A formal model of regime transitions. *Journal of Theoretical Politics* 25(2): 153–181.
- Mitglieder des Zentralkomitees der SED (1986). *Neues Deutschland*, April 22: 4.
- Morency-Laflamme, Julien (2015). A Missing Link? Elite Factionalism and Democratization in Africa. *Canadian Journal of African Studies / Revue canadienne des études africaines* 49(3): 459–477.
- Müller-Enbergs, Helmut & Wielgoths, Jan & Hoffman, Dieter (2003). *Wer War Wer in der DDR? Ein Biographisches Lexikon*. Augsburg: Weltbild.
- Neugebauer, Gero (1974). Die Volkskammer der DDR. *Zeitschrift für Parlamentsfragen* 5: 386–411.
- O'Donnell, Guillermo & Schmitter, Philippe (1986). *Transitions from Authoritarian Rule: Tentative Conclusions*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Opp, Karl-Dieter & Gern, Christiane (1993). Dissident Groups, Personal Networks, and Spontaneous Cooperation: The East German Revolution of 1989. *American Sociological Review* 58(5): 659–680.
- Osborne, Martin (2003). *An Introduction to Game Theory*. Oxford: Oxford University Press.
- Paterson, Peter (1967). *The Selectorate: The Case for Primary Elections in Britain*. London: Macgibbon & Kee.
- Pepinsky, Thomas (2014). The Institutional Turn in Comparative Authoritarianism. *British Journal of Political Science* 44(3): 631–653.
- Pfaff, Steven (2006). *Exit-Voice Dynamics and the Collapse of East Germany: The Crisis of Leninism and the Revolution of 1989*. Durham: Duke University Press.
- Pollack, Dieter & Rink, Dieter (eds.) (1997). *Zwischen Verweigerung und Opposition-Politischer Protest in der DDR 1970–1989*. Frankfurt am Main: Campus Verlag.
- Przeworski, Adam (1991). *Democracy and the Market*. Princeton: Princeton University Press.
- Reuter, Ora & Szakonyi, David. (2019). Elite Defection under Autocracy: Evidence from Russia. *American Political Science Review* 113(2): 552–568.
- Roeder, Philippe. (1993). *Red Sunset: The Failure of Soviet Politics*. Princeton: Princeton University Press.
- Ross, Corey (2002). *The East German Dictatorship: Problems and Perspectives in the Interpretation of the GDR*. London: Arnold.

- Rueschemeyer, Dietrich & Huber, Evelyne & Stephens, John (1992). *Capitalist Development and Democracy*. Chicago: University of Chicago Press.
- Schroeder, Karl (2013). *Der SED Staat: Geschichte und Strukturen der DDR 1949-1990*. Köln: Böhlau Verlag.
- Smith, Benjamin (2005). Life of the Party: The Origins of Regime Breakdown and Persistence under Single-Party Rule. *World Politics* 57: 421–451.
- Stepan, Alfred (1988). *Rethinking Military Politics: Brazil and the Southern Cone*. Princeton: Princeton University Press.
- Stern, Geoffrey (1978). Brezhnev and the Future: Leadership and the Problems of Succession in the Soviet Union. *The Commonwealth Journal of International Affairs* 68(272): 340–347.
- Sutter, David (2000). The Transition from Authoritarian Rule: A Game Theoretic Approach. *Journal of Theoretical Politics* 1(2): 67–89.
- Svolik, Milan (2012). *The Politics of Authoritarian Rule*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tanaka, Seiki (2016). Retirement Planning for Dictators: What Happens to Outgoing Dictators? *International Relations of the Asia-Pacific* 16: 1–25.
- Thieme, Tom (2015). *Eliten und Systemwechsel: Die Rolle der sozialistischen Parteiführungen im Demokratisierungsprozess*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft.
- Thomson, Henry (2016). Regime Structures, Intra-Elite Factions and the Problem of Authoritarian Control, *East European Politics and Societies*, <https://ora.ox.ac.uk/objects/uuid:a566ded9-8e89-48e9-9322-5ab5e185e8ba>.
- Ulfelder, Jay (2005). Contentious Collective Action and the Breakdown of Authoritarian Regimes. *Regimes and Regime Change* 26(3): 311–334.
- Wintrobe, Ronald (1998). *The Political Economy of Dictatorship*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wright, Joseph (2008). Do Authoritarian Institutions Constrain? How Legislatures Affect Economic Growth and Investment. *American Journal of Political Science* 52(2): 322–343.
- Verfassung der DDR. Verfassung der DDR vom 6. April 1968 in der Fassung des Gesetzes zur Ergänzung und Änderung der Verfassung der DDR vom 7. Oktober 1974*. Berlin: Staatsverlag der DDR.
- ZEFYS *Zeitungsinformationssystem* (2019). Online database, Staatsbibliothek zu Berlin, <http://zefys.staatsbibliothek-berlin.de> (accessed 18 August 2019).
- Zimmerman, Hartmut (1988). Machtverteilung und Partizipationschancen. Zu einigen Aspekten des politisch-sozialen Systems in der DDR. In *Die DDR in der Ära Honecker: Politik - Kultur - Gesellschaft*. Gert Joachim Glaeßner (ed.). Opladen: Westdeutscher Verlag, 214–283.